

Araştırma/Research

DOI: 10.7822/omuefd.767391

OMÜ Eğitim Fakültesi Dergisi

OMU Journal of Education Faculty

2021, 40(1), 60-79

Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*

Nurten ÇALHAN¹, Hamit YOKUŞ²

Makalenin Geliş Tarihi: 10.07.2020

Yayına Kabul Tarihi: 25.05.2021

Online Yayınlanma Tarihi: 30.06.2021

Bu araştırmanın amacı üniversite düzeyinde öğrenim gören ve Geleneksel Türk Sanat Müziği türünde çalgı eğitimi alan öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarını ölçmede kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Araştırmanın uygulama grubunu, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında ve Türk Müziği Konservatuvarlarında 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılında Güz-Bahar yarıyılında öğrenim gören Geleneksel Türk Sanat Müziği türü kapsamında çalgı eğitiminde taksim eğitimi alan 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencileri (n=151) oluşturmaktadır. Yapılan analizler sonucunda, kayıp veriler olduğu belirlenmiş ve kayıp verilerin giderilmesinde dizin silme yöntemi ve seri ortalaması atama yöntemi kullanılmıştır. Veri temizlemesi sonucunda, 31 veri çıkarılmış ve kalan 120 veri üzerinden analizler yapılmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğunu belirleyebilmek için Kaiser-Meyer-Olkin ve Barlett's test analizleri yapılmıştır. Kaiser-Meyer-Olkin değeri 0.86 ($p>0.60$), Barlett's test ($p<0.05$) sonucu anlamlı olduğu belirlenmiş ve ölçek verilerinin faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır. Faktör analizleri sonucu çıkarılan maddelerden sonra ölçek son halini almıştır. Ölçek, "taksime ilişkin kaygı", "taksimden haz alma" ve "taksimden eğitsel katkısı" olmak üzere 3 alt boyuttan oluşan toplam 19 maddelik Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.91 olarak hesaplanmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarını ölçmede kullanılacak geçerli ve güvenilir "Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği" geliştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Müzik eğitimi, Geleneksel Türk sanat müziği eğitimi, Çalgı eğitimi, Taksim, Tutum ölçeği.

GİRİŞ

Güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini kapsayan sanat eğitimi, bireylerin üretkenlik yeterliliklerini ortaya çıkarmayı ve geliştirmeyi amaçlayan bir eğitimdir (Yener, 2009). Sanat eğitiminin boyutlarından birini oluşturan müzik eğitimi ile bireylerin müziksel yeterlilikleri geliştirilebilir. Müzik eğitimi, en özlü tanımıyla müzik öğretimi bilimi ve sanatıdır (Yokuş ve Yokuş, 2010). Müzik eğitimi

*Bu makale Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yapılan "Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden hareketle oluşturulmuştur.

¹ Öğr. Gör., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, nurten.calhan@mku.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0969-5331

² Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, hamityokus@mu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0120-3390

Çalhan, N. ve Yokuş, H. (2021). Taksim yapmaya yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(1), 60-79. DOI: 10.7822/omuefd.767391

kendi içinde i) genel müzik eğitimi, ii) özenen müzik eğitimi ve iii) mesleki müzik eğitimi olmak üzere üç türe ayrılmaktadır (Uçan, 2005a). Bu türlerden birini oluşturan mesleki müzik eğitimi ile mesleğin gerektirdiği müziksel davranış ve birikim kazandırılması amaçlanır (Uçan, 2005b).

Ülkemizde üniversite düzeyinde mesleki müzik eğitimi veren kurumlar Eğitim Fakülteleri (EF), Konservatuvarlar, Güzel Sanatlar Fakülteleri (GSF) ve Sahne Sanatları Fakülteleridir. EF'ye bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri (GSEB) Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında (MEABD) alan eğitimi kapsamında; "Uluslararası Sanat Müziği", "Geleneksel Türk Halk Müziği", "Geleneksel Türk Sanat Müziği" ile "Güncel ve Popüler Müzikler" olmak üzere temel olarak dört müzik türünü kapsayan bir eğitimin gerçekleştirildiği söylenebilir. Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında alan eğitimi kapsamında yer alan Geleneksel Türk Sanat Müziği (makama ve perde sistemine dayalı müzik türü) 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda Geleneksel Türk Sanat Müziği (GTSM) türü kapsamında Bireysel Çalgı Eğitimi (Kanun, Ney, Tambur, Ud, Üç Telli Kemeçe), Türk Sanat Müziği Teorisi ve Uygulaması, Türk Müziği Tarihi, Türk Sanat Müziği Korusu dersleri bulunmaktadır (Çalhan ve Yokuş, 2019).

GTSM içeriğinde yer alan bireysel çalgı eğitimi (Kanun, Ney, Tambur, Ud, Üç Telli Kemeçe) 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda yedi yarıyılı kapsamaktadır. Genel olarak programda teknik bilgi ve becerileri geliştirici çalışmalara, oktav, arpej, akor ve dizi çalışmalarına, çeşitli formlarda eser çalışmalarına, makamsal eserler ve makamların nazari bilgileri ile taksim, transpozisyon ve deşifre çalışmalarına yer verildiği görülmektedir (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2018). GSF Müzik Bölümleri çalgı ders içeriklerine (Tambur, Ud, Ney, Kanun, Klasik Kemeçe, Klarnet vb.) bakıldığında, doğru tutuş ve oturuş, teknik becerileri geliştirici etütler ve çalışmalar, çeşitli formlarda makamsal eserlerin icrası ve taksim konularına yer verildiği belirlenmiştir (Karabük Üniversitesi [KBÜ], 2018; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi [KSÜ]). Türk Müziği Konservatuvarlarının (TMK) çalgı ders içeriklerine (Ud, Tambur, Keman, Kanun, Ney, Kemeçe, Viyolonsel, Klarnet) bakıldığında ise makamsal çalgı eserleri ve GTSM çalgı müziği formları, teknik bilgi ve becerileri geliştirici çalışmalar, geleneksel çalım tekniği oluşturma, makamsal seyir, doğaçlama ve geçki çalışmaları, transpoze ve taksim gibi konulara yer verildiği görülmektedir (Ege Üniversitesi [EÜ]; Selçuk Üniversitesi [SÜ]). Bu bağlamda, GTSM çalgı müziği formlarından olan taksime, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Güzel Sanatlar Fakültesi ve Türk Müziği Konservatuvarı programlarında yer verildiği anlaşılmaktadır.

Türk sanat müziğinde çalgı müziği formlarından olan taksim varlığının 10. yüzyıla kadar dayandığı varsayılsa da 15. yüzyılda taksim, makam gösterme olarak ortaya çıkmış; 17. yüzyıldan itibaren taksim olarak GTSM tam anlamıyla yerleşmiş ve günümüze değin gelmiştir (Akdoğan, 1989). Taksim, Arapça kökenli bir kelime olup bölme, bölüştürme, ayırma, kısımlara ayırma anlamlarına gelmektedir (Yahya-Kaçar, 2009). Akdoğan (1989)'ya göre taksim; bir ya da birden fazla kişinin çalgısı veya çalgılarıyla, işitsel duyumu belirli bir makama koşullandırmak amacıyla, doğaçlama yapılan ve belirli bir biçimsel bütünlük içinde yaratılan makamsal ve usulsüz ezgiler demetidir. Taksim başarılı olması, icracının sanatındaki hünerine ve makam seyirleri bilgisine bağlıdır (Karadeniz, 2012). Taksim icrasında doğaçlama, repertuar genişliği, teknik ve müzikal hâkimiyet, çalgıda ustalık ve bestecilik yeteneği icracıda bulunması gereken önemli özelliklerdir (Doğan-Sevinç, 2012).

Taksim yapmaya ilişkin araştırmalar çerçevesinde Çalhan ve Yokuş (2019) çalışmasında, taksim yaparken teknik ve müzikal olarak zorluk yaşayan ve yeterli donanımına sahip olmadığını düşünen kanun öğrencilerinin olduğunu ve kanun öğrencilerinin taksim yaparken duygusal olarak zorluk yaşadığını (telaş ve stres) belirlemişlerdir. Araştırmanın sonucuna dayalı olarak kanun öğrencilerinin taksim yaparken yaşadıkları zorlukların taksim yapmaya karşı tutumlarını etkileyebileceği ifade edilmektedir.

Taksim icrası, müzikal ve teknik birikim ile birlikte makam, çeşni ve geçki bilgisi ve bu bilgi ve birikimin doğaçlama olarak icraya yansıtılmasını gerektirir. Bu bağlamda öğrencilerin olası müzikal ve teknik

eksiklikleri taksim icra etmelerine ilişkin çeşitli zorluklarla karşılaşmalarına neden olabilir. Bu gibi nedenler öğrencilerin taksim yapmaya ilişkin tutumları üzerinde etkili olabilir. Diğer taraftan taksim yapmaya ilişkin olumlu-olumsuz tutumlar taksim başarısı üzerinde etkili bir faktör olarak değerlendirilebilir. Taksim doğaçlama olarak icra edildiği düşünüldüğünde makam, çeşni ve geçki konusunda yaşanan bilgi veya taksimde uygulama eksikliğinin doğaçlama sırasında öğrencilerin telas ve stres olmasına neden olabileceği ve bu durumun öğrencilerin tutumlarını etkileyebileceği söylenebilir.

Tutum, bireyin davranışlarını yönlendirmede etkili bir unsurdur. Tutum, bireyin duygu, düşünce ve davranışlarına bütünlük ve tutarlılık getirir (Tavşancıl, 2018). Tutum, ele alınan bir nesneye, bir duruma ya da olaya karşı olumlu veya olumsuz tavır olarak ifade edilebilir (Turanlı, Karakaş-Türker ve Keçeli, 2008). İlgili alanyazında eğitimin farklı alanlarında gerçekleştirilmiş araştırma sonuçları değerlendirildiğinde; öğrencilerin bir konuya veya derse ilişkin olumlu tutumlarının, derse yönelik motivasyonlarını arttırdığı, öğrenmelerini kolaylaştırdığı, akademik başarılarını ve davranışlarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir (Güven, 2008; Kaya, Bozaslan ve Genç, 2012; Kazazoğlu, 2013; Merisuo-Storm, 2007; Önder, 2014; Özmenteş ve Özmenteş, 2009; Pierce, Stacey ve Barkatsas, 2007; Diab, 2006).

Tutumların, bireylerin öğrenmelerini etkilediği göz önüne alındığında, bireyin tutumlarının bilinmesi ve buna bağlı olarak öğretim sürecinde gerekli düzenlemelerin yapılabilmesi için ölçülmesi gerekmektedir (Uçal-Canakay, 2006). Tutum, bir objeye karşı olumlu ya da olumsuz yaklaşma şekli olup doğrudan gözlenebilen bir özellik değildir. Bireyin tutumları ölçülerek uygulamadaki davranışları tahmin edilebilir veya belirlenebilir. Tutumlar doğrudan ölçülemediği için dolaylı olarak bireylerin davranışları yoluyla ölçülebilir (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014). Tutum ölçeği, bireylerin bir konudaki görüş, düşünce ya da tutumlarını belirlemeye yarayan ölçme aracıdır (Çam ve Baysan-Arabacı, 2010). Günümüze kadar çeşitli araştırmalarda kullanılmak üzere tutuma yönelik çeşitli ölçme araçları geliştirildiği söylenebilir. Geliştirilen bu ölçekler arasında olan Likert tipi tutum ölçeği, bireyin verilen ifadelere ne ölçüde katılıp katılmadığını dereceler içinde belirlenmesini sağlayan bir tutum ölçeğidir (Tavşancıl, 2018). İlgili alanyazın incelendiğinde bireysel çalgı eğitimi kapsamında farklı çalgılara ilişkin geliştirilmiş tutum ölçeklerine rastlanmaktadır (örneğin: Bakıoğlu ve Kurtuldu, 2015; Yalçınkaya ve Eldemir, 2013). Diğer taraftan Keklik-Kal (2020)'ın lisans düzeyinde Türk müziği eğitimi veren konservatuvarlarda GTSM çalgısı icra eden 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin taksim icrasına yönelik tutumlarını ölçmede kullanılabilecek bir tutum ölçeği geliştirdiği belirlenmiştir.

Ülkemiz mesleki müzik eğitimi kapsamında eğitim veren Türk Müziği Konservatuvarlarına ek olarak Eğitim Fakülteleri ve Güzel Sanatlar Fakültelerinde de çalgı eğitimi sürecinde taksim eğitimine yer verilmektedir (EÜ; KBÜ, 2018; KSÜ; SÜ; YÖK, 2018). Bu araştırma ile Geleneksel Türk Sanat Müziği çerçevesinde mesleki müzik eğitiminin farklı programlarında eğitim gören 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencileri olmak üzere lisans eğitiminin tüm kademelerinde eğitim gören öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarını ölçmede kullanılabilecek bir ölçek geliştirilmesinin alanyazına ayrıca bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Buna ek olarak, Geleneksel Türk Sanat Müziği kapsamındaki taksim türünün doğaçlamaya dönük bir yapısı olduğu ve anlık bir kurguya dayanan bir performans becerisi gerektirdiği göz önüne alındığında, öğrencilerin taksim yaparken o anda içinde bulunduğu duygu durumu taksim yapmaya ilişkin performans başarıları üzerinde önemli bir etken olarak değerlendirilebilir. Bu doğrultuda, Geleneksel Türk Sanat Müziği kapsamında çalgı eğitimi alan öğrencilerin taksime ilişkin olumlu ya da olumsuz yaklaşımlarının belirlenmesi ve öğretim sürecinde farklı yaklaşımların değerlendirilebilmesi için taksime ilişkin bir tutum ölçeğinin geliştirilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı üniversite düzeyinde öğrenim gören ve GTSM türünde çalgı eğitimi alan öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarını ölçmede kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir.

YÖNTEM

Çalışma grubu

Araştırmada geliştirilen ölçeğin uygulama grubu, EF GSEB MEABD, GSTF TSMAD ve TMK'de 2019-2020 eğitim-öğretim yılı Güz-Bahar yarıyılında 1, 2, 3 ve 4. sınıfta öğrenim gören, GTSM türünde çalgı eğitimi ve bu kapsamda taksim eğitimi alan öğrencilerden (n=151) oluşmuştur. Uygulama yapılan üniversiteler, Türkiye'nin her coğrafi bölgesinden en az bir üniversite olacak şekilde seçkisiz (random) belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracının Hazırlanması ve Uygulanması

Tutum ölçeği hazırlamada, niteliksel adımda veri toplamak için odak grup görüşmesi, kompozisyon ve ilgili alanyazın taraması sonucu oluşturulan madde havuzu yöntemleri kullanılabilir. Madde havuzu yönteminde, alanyazında yer alan konu ile ilgili geliştirilmiş çeşitli tutum ölçekleri incelenir (Çam ve Baysan-Arabacı, 2010). Bu araştırmada, niteliksel veri toplama adımlarından madde havuzu oluşturma yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracının hazırlanması sürecinde ilk olarak taksim ile ilgili alanyazın taraması yapılmıştır. Alanyazında taksim konusuyla ilgili bir tutum ölçeğinin bulunmadığı belirlenmiştir. Taksim çalgı müziği formu olmasından dolayı, geliştirilen çalgı tutum ölçekleri incelenmiştir. İkinci aşamada, ölçülecek özellik kapsamında (öğrencilerin taksime yönelik tutumları) duyuşsal, performans, yaratıcılık ve eğitim olmak üzere dört boyut belirlenmiş ve bu boyutlara ilişkin madde havuzu oluşturulmuştur. Maddelerin hazırlanma sürecinde, ölçeğin özel ölçüm tekniklerinden Likert tipi ölçek olacağı belirlenmiştir. Buna göre ölçek, "kesinlikle katılıyorum", "katılıyorum", "az katılıyorum", "katılmıyorum" ve "kesinlikle katılmıyorum" ifadelerini içeren 5'li likert tipinde hazırlanmıştır. Madde havuzu oluşturulurken, katılımcıların tutarlılık gösterip göstermediğini anlamak amacıyla kontrol maddelerine yer verilmiştir. Hazırlanan ölçek, toplam 29 maddeden oluşmaktadır.

Üçüncü aşamada ölçek, ilgili alandan Geleneksel Türk Sanat müziği, müzik eğitimi ve eğitim bilimleri alanında uzman 16 uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri sonucunda her bir madde için Lawshe tekniğine göre kapsam geçerlilik oranı hesaplanmıştır. Kapsam geçerliliği sonucunda 1 madde çıkarılmış ve uzman görüşleri doğrultusunda uygun görülen yeni 2 madde eklenerek ölçekte yer alan madde sayısı 30'a çıkarılmıştır. Ölçek maddelerinin yanı sıra, uygulama grubunda yer alan öğrenciler için Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu, öğrencilerin demografik özelliklerini (öğrenim gördüğü üniversite, çalgı, sınıf, cinsiyet vb.) ve dersleri kapsamında taksim konusuna yer verilip verilmediğini belirleyen sorulardan oluşmaktadır.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan ve uygulama yapılan üniversitelerden TYYTÖ'nün uygulanmasına dair izinler alınmıştır. Üçüncü aşamanın sonunda oluşturulan 30 aday madde ön uygulama grubuna uygulanmıştır. Ön uygulama grubu, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi EF GSEB MEABD ve Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Antakya Devlet Konservatuvarı (ADK) Türk Müziği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerinden oluşmaktadır. Ön uygulama, GTSM çalgısı çalan 1, 2, 3 ve 4. sınıfta öğrenim gören 26 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Ön uygulama sonucunda ölçeğin dil açısından anlaşılır olduğu, süre açısından ise yaklaşık 5 dakika sürdüğü belirlenmiştir. Bu bağlamda, aday maddelerde bir değişiklik yapılmamıştır.

Ön uygulamadan sonra ölçek, asıl uygulama grubuna uygulanmıştır. Ölçek geliştirmede anlamlı ve güvenilir sonuçların alınması amacıyla, ölçeğin uygulandığı gruptaki kişi sayısının, ölçekte yer alan madde sayısından en az beş kat fazla olması gerekir (Tavşancıl, 2018). Lisans düzeyinde GTSM türünde çalgı eğitimi kapsamında taksim eğitimi alan öğrencilerin az olması, araştırmanın gerçekleştirildiği tarihlerde Covid-19 pandemik salgını nedeniyle YÖK tarafından üniversitelerde 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında eğitimin uzaktan sürdürülmesi yönünde alınan karar, araştırmanın asıl uygulama grubunda hedeflenen öğrenci sayısının minimum düzeyde kalmasına yol açmıştır. Ancak, buna rağmen uygulama grubundaki öğrenci sayısı, Tavşancıl (2018)'in hesaplama yöntemine göre işaret ettiği rakamın altında kalmamış, aksine güvenilirlik konusunda gerekli asgari hedefi karşılamıştır. Bu bağlamda, uygulama grubu, GSTF, EF GSEB MEABD ve TMK'de 2019-2020 eğitim-öğretim yılı Güz-Bahar yarıyılında öğrenim gören 1, 2, 3 ve 4. sınıf GTSM türü kapsamında çalgı eğitimi içerisinde taksim eğitimi alan öğrencilerden (n=151) oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde SPSS 22.0 programı kullanılmıştır. Bu çalışmada, GTSM türü çalgı eğitimi kapsamında taksim eğitimi alan 151 öğrenciden elde edilen veriler analiz edilmiştir.

Toplanan verilerde karşılaşılan eksiklikler kayıp veri veya kayıp değer olarak adlandırılmaktadır (Şahin-Kürşad ve Nartgün, 2015). Kayıp verilere yönelik, kayıp veriyi analiz dışı bırakma veya kayıp veri yerine basit atama yöntemleri kullanılmaktadır (Demir, 2013). Yapılan analizler sonucu verilerde kayıp veriler olduğu belirlenmiştir. Kayıp verilerin giderilmesinde dizin silme yöntemi ve seri ortalaması atama yöntemi kullanılmıştır. Dizin silme yöntemi, içerisindeki değişkenlerden herhangi birinde kayıp bulunan gözlenen durumların tamamının veri setinden çıkarılmasıdır. Seri ortalaması ataması ise kayıp verinin bulunduğu değişkendeki gözlenen verilerin ortalamasının kayıp verilerin yerine atanmasıdır (Işıkoğlu, 2017). Ölçek maddelerinin yarısından fazlasının cevabı olmadığı için dizin silme yöntemi kullanılarak veri setindeki 2 veri silinmiştir. Ölçekteki ters maddeler çevrilerek kalan kayıp veriler için seri atama yöntemi kullanılmıştır. Ölçekte yer kontrol maddeleri ile katılımcıların ölçek maddelerine tutarlı cevap verip vermediği belirlenebilir. Örneğin, olumsuz ifade içeren bir maddeye “kesinlikle katılıyorum” cevabını veren bir katılımcının aynı maddenin olumlu ifade içeren haline “kesinlikle katılmıyorum” cevabını vermesi beklenebilir. Kontrol maddelerine bakılarak 29 kişinin ölçeğe tutarlı cevap vermediği görülmüş ve veri setinden çıkarılmıştır. Veri temizlemesi sonucunda toplam 31 veri çıkarılmış ve kalan 120 veri üzerinde analizler yapılmıştır. Faktör analizinde özdeğer 1 alındığında 7 faktör tespit edilmiş ve faktör yükü 0.50 altında olan maddeler değerlendirmeye alınmamıştır. Maddelerin faktörler altında dengeli dağılmadığı, 6 ve 7. faktörde ikişer madde kaldığı saptanmıştır. Bu nedenle ölçeğin 7 faktörlü geliştirilmesi uygun bulunmamıştır. Ölçek maddeleri 4 alt boyutta oluşturulduğu için ölçek 4 faktörlü geliştirilmeye çalışılmıştır. Faktör yükü 0.50 altında olan, faktör içinde anlam bütünlüğünü sağlamayan ve binişik maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Analizler sonucunda faktörde yer alan maddelerin anlam bütünlüğü sağlamadıkları ve faktörler arasında madde sayılarının dengeli bir şekilde dağılım göstermedikleri saptanmıştır. Bu bakımdan ölçeğin 4 faktörlü geliştirilmesi uygun bulunmamıştır. Yapılan analizler sonucu ölçek 3 faktörlü geliştirilmiş ve taksime ilişkin kaygı (kaygı), taksimden haz alma (haz) ve taksimden eğitsel katkısı (katkı) olmak üzere 3 alt boyutta toplam 19 maddeli TYYTÖ geliştirilmiştir.

İstatiksel işlemlerin ilk aşamasında TYYTÖ'nün geçerlilik analizi için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizinin amacı, birbiri ile ilişkili değişkenleri bir araya getirerek az sayıda ortak ilişkisiz değişken bulmaktır (Büyüköztürk, 2012). Faktör analizinde kullanılan iki genel yaklaşımdan biri olan açımlayıcı faktör analizi, ölçme aracının ölçtüğü düşünülen yapı ya da faktörlerin sayısının bilinmediği, belli bir hipotezi sınamanın söz konusu olmadığı ve ölçme aracıyla ölçülen faktörlerin doğası hakkında bilgi edinilmeye çalışıldığı durumlarda kullanılır (Balci, 2018).

Elde edilen verilerin açımlayıcı faktör analizine uygunluğunu belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett's test analizleri yapılmıştır. KMO katsayısı, veri matrisinin faktör analizi için uygun olup olmadığı konusunda bilgi verir. Ayrıca veri yapısının, faktör çıkarma için uygunluğunun belirlenmesini sağlar. Faktör analizinin yapılabilmesi için KMO değerinin 0.60'dan büyük olması gerekmektedir. Barlett's test ise kısmi korelasyonlar temelinde değişkenler arası ilişki olup olmadığını inceler. Barlett's test sonucunun anlamlı çıkmasının puanların normalliğini gösterdiği düşünülebilir (Büyüköztürk, 2012). Ölçek geliştirilirken, faktör analizinde faktör yapısını daha basit hale getirmek için faktör döndürme yöntemlerinden Varimax yöntemi kullanılmıştır. Buna ek olarak, korelasyonların hiçbiri .32'lik Tabachnick ve Fidell (2007 akt. Brown, 2009) eşiğini aşmadığından dik açılı döndürme yöntemlerinden yararlanılmıştır. Varimax yöntemi, dik açılı döndürme yöntemlerinden biridir. Bu yöntemde faktör matrisi sütununda bulunan değerlerin karesi alınarak varyans maksimum değerine çıkarılır (Şencan, 2005).

Bir sonraki adımda ise TYYTÖ'nün güvenilirlik analizi yapılarak ölçeğin bütünü ve alt boyutlar için Cronbach Alfa değeri hesaplanmıştır. Cronbach Alfa klasik test kuramına göre hazırlanan çoklu veri yapısına sahip test ve ölçekler için kullanılmaya uygun bir analiz yöntemidir. Alfa, güvenilirliğin tek bir yönünü, iç tutarlılığını hesaplar (Şencan, 2005). Son olarak ölçeğin z-puanına ve basıklık-çarpıklık değerlerine bakılmış ve normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur.

Etik Değerlendirmeyi Yapan Kurul Adı: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Etik Değerlendirme Kararının Tarihi: 23.01.2020

Etik Değerlendirme Belgesi Sayı Numarası: 12

BULGULAR

Ölçeğin Faktör Analizi Sonuçları

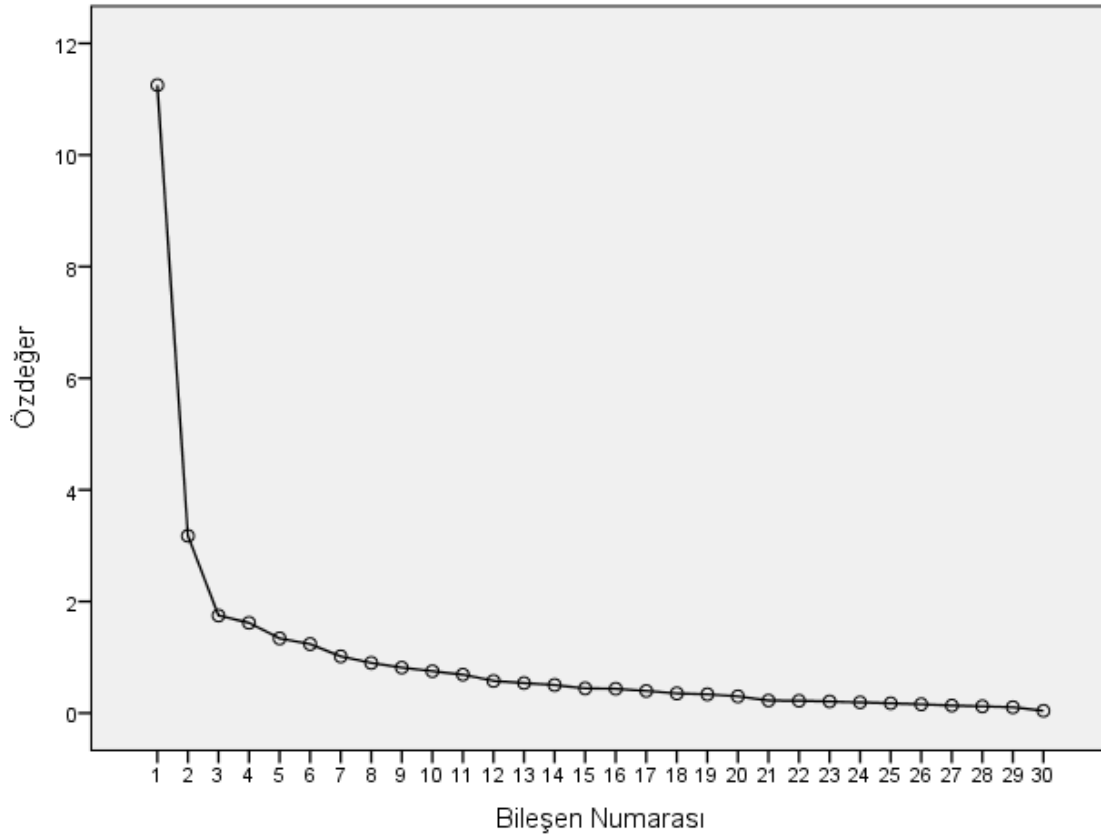
Faktör analizinden önce verilerin faktör analizine uygunluğunu belirlemek için KMO ve Barlett's test değerleri hesaplanmıştır. Ölçeğin KMO ve Barlett's test değerleri aşağıda Tablo 1'de verilmiştir:

Tablo 1.

Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin KMO ve Barlett's Test Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin		.88
Barlett's Test	Yaklaşık Ki-Kare	2483.928
	Serbestlik derecesi	435
	Sig.	.000

Tablo 1 incelendiğinde, ölçeğin KMO değeri 0.88 ($p > 0.60$) olarak bulunmuş ve Barlett's test sonucunun anlamlı olduğu görülmüştür ($p < 0.05$). Ki kare değeri 2483.928, serbestlik derecesi 435 olarak bulunmuştur. Yapılan KMO ve Barlett's test sonuçları, ölçek verilerinin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Ölçek verilerinin, faktör analizine uygunluğu belirlendikten sonra Açımlayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Faktör analizi yapılırken faktör döndürme yöntemlerinden Varimax kullanılmıştır. Özdeğeri 1 olarak kabul edildiğinde maddelerin özdeğeri 1'den büyük 7 alt boyut içerisinde gruplandığı belirlenmiştir. Özdeğer, bir faktörün, toplam varyans içinde sorumlu olduğu varyans miktarını açıklamaktadır. Kaiser kuralına göre özdeğeri 1'den büyük olan faktörler dikkate alınır (Şencan, 2005). Faktör analizi sonucu ölçeğin Yamaç Birikinti Grafiği aşağıda Şekil 1'de verilmiştir:

Şekil 1. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Yamaç Birikinti Grafiği

Şekil 1 incelendiğinde birinci ve ikinci faktörden sonra yüksek ivmeli bir düşüş olduğu görülmektedir. Üçüncü faktörden itibaren düşüş ivmelerinin azaldığı, yedinci faktörden itibaren grafiğin yatay bir seyir gösterdiği ve önemli bir düşüş eğilimi olmadığı belirlenmiştir. Ölçeğin, faktör analizi sonucu açıklanan toplam varyans tablosu incelenmiştir. TYYTÖ'nün açıklanan toplam varyans tablosu aşağıda Tablo 2'de verilmiştir:

Tablo 2.

Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Açıklanan Toplam Varyans Tablosu

Bileşen	Toplam	İlk Özdeğerler		Kare Yüklerin Dönme Toplamları		
		Varyans Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi	Toplam	Varyans Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi
1	11.251	37.505	37.505	7.254	24.180	24.180
2	3.175	10.584	48.089	3.313	11.044	35.224
3	1.748	5.828	53.917	2.558	8.526	43.750
4	1.617	5.390	59.307	2.533	8.442	52.192
5	1.339	4.462	63.769	2.341	7.804	59.996
6	1.236	4.121	67.891	1.790	5.966	65.962
7	1.016	3.387	71.278	1.595	5.316	71.278
8	.899	2.995	74.273			
9	.815	2.716	76.989			
10	.751	2.504	79.493			
11	.690	2.300	81.793			
12	.576	1.920	83.713			
13	.537	1.790	85.504			

Bileşen	Toplam	İlk Özdeğerler		Kare Yüklerin Dönme Toplamları		
		Varyans Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi	Toplam	Varyans Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi
14	.503	1.677	87.180			
15	.442	1.474	88.655			
16	.436	1.454	90.109			
17	.397	1.324	91.433			
18	.353	1.175	92.608			
19	.337	1.123	93.731			
20	.300	.999	94.730			
21	.225	.751	95.481			
22	.220	.732	96.213			
23	.209	.697	96.910			
24	.191	.638	97.548			
25	.176	.586	98.134			
26	.157	.524	98.657			
27	.135	.450	99.107			
28	.121	.404	99.512			
29	.105	.351	99.862			
30	.041	.138	100.000			

Tablo 2’deki varyans tablosu incelendiğinde özdeğeri 1’den büyük 7 bileşenin olduğu ve bu 7 bileşenin varyansa önemli derece katkıda bulunduğu, 8. bileşenden itibaren varyansa olan katkının azalmaya başladığı söylenebilir. Ölçeğin faktör analizi sonucu döndürülmüş faktör matrisi aşağıda Tablo 3’de verilmiştir:

Tablo 3.

Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği’nin Döndürülmüş Faktör Matrisi

Madde	Bileşen						
	1	2	3	4	5	6	7
12	.895						
4	.855						
3	.780						
10	.768						
11	.720						
28	.694						
14	.689						
15	.681						
19	.680						
26	.630						
16	.382						
18		.833					
17		.831					
9		.763					
25		.524					
24		.458					
7			.857				
6			.500				
5			.500				
23			.473				
13				-.748			
29				.686			
30				.661			
20					.764		
1					.562		
2					.552		

Madde	Bileşen						
	1	2	3	4	5	6	7
22						.762	
21						.592	
8							.698
27							.524

Faktör analizi, veri temizlemesi sonucunda kalan 120 veri üzerinden yapılmıştır. Kim-Yin (2004 akt. Şencan, 2005) faktör yükünün örneklem büyüklüğüyle ilişkili olduğunu belirtmektedir. Faktör yükünün 0.30 olan maddelerin ölçeğe alınması için örneklem büyüklüğünün en az 350, 0.40 faktör yükü için 200, 0.50 faktör yükü için 120, 0.60 faktör yükü için 85, 0.70 faktör yükü için 60 kişilik bir örneklem yeterli olacağını belirtmektedir. Bu sebeple faktör yükü 0.50 ve üzeri olan maddeler ölçeğe alınmıştır. Buna göre Tablo 3'e bakıldığında 1. faktör altında on madde, 2. faktör altında dört madde, 3, 4 ve 5. faktörler altında üçer madde, 6 ve 7. faktörler altında ikişer madde kaldığı görülmektedir. Her bir boyut, yüksek faktör yüküne sahip en az üç değişkene sahip olmalıdır (Şencan, 2005). Bu bakımdan Tablo 3'e bakıldığında 6 ve 7. boyutlarda 0.50 ve üzeri faktör yüküne sahip ikişer madde kaldığı ve faktörler arasındaki madde sayılarının dengeli dağılmadığı görülmektedir. Bu nedenle ölçeğin 7 boyutlu geliştirilmesi uygun bulunmamıştır.

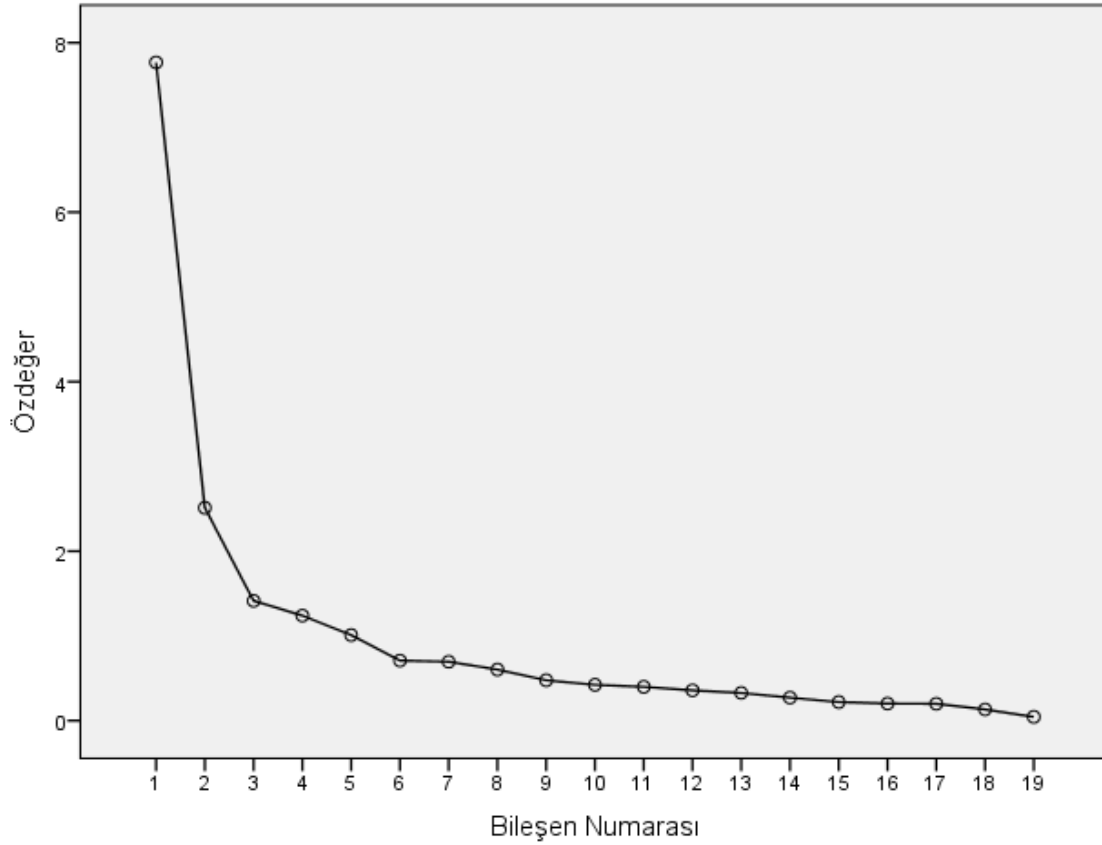
Ölçek maddeleri, duyuşsal, performans, eğitim ve yaratıcılık olmak üzere 4 alt boyutta oluşturulduğu için ölçek 4 faktörlü olarak geliştirilmeye çalışılmıştır. Ölçek 4 faktörlü olarak geliştirildiğinde ölçekteki 8, 16, 20 ve 21. maddelerin faktör yükü 0.50 faktör yükünden az olduğu için ölçekten çıkarılmıştır. 8, 16, 20 ve 21. maddeler ölçekten çıkarıldıktan sonra faktör içinde anlam bütünlüğünü sağlamadıkları için 19 ve 23. maddeler sırasıyla teker teker ölçekten çıkarılmış ve her defasında yeniden faktör analizi yapılmıştır. Bir maddenin faktördeki en yüksek değeri ile bu değerden sonra en yüksek olan yük değeri arasındaki farkın en az 0.10 olması önerilir. Birden çok faktörde yüksek yük değeri veren madde binişik madde olarak tanımlanır. Binişik maddeler ölçekten çıkarılabilir (Büyüköztürk, 2012). 26. maddenin 2 faktör altındaki faktör yük değerleri arasındaki farkın 0.10'dan küçük olduğu, diğer bir deyişle binişik madde olduğu saptanmış ve 26. madde ölçekten çıkarılmıştır. 26. madde çıkarıldıktan sonra yeniden faktör analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda toplam 7 madde ölçekten çıkarılmış ve 23 maddelik bir ölçek elde edilmiştir. Ancak, 4. faktörde yer alan maddelerin kendi içlerinde bir anlam bütünlüğü sağlamadıkları ve faktörler arasındaki madde sayılarının dengeli dağılmadığı saptanmıştır. Bu nedenle ölçeğin 4 faktörlü geliştirilmesi uygun bulunmamıştır. Ölçek, 3 faktörlü geliştirilmeye çalışılmıştır. Ölçeğin KMO ve Barlett's test sonucu aşağıda Tablo 4'de verilmiştir:

Tablo 4.

Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin KMO ve Barlett's Test Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin		.86
Barlett's Test	Yaklaşık Ki-Kare	1511.042
	Serbestlik derecesi	171
	Sig.	.000

Tablo 4 incelendiğinde, ölçeğin KMO değeri 0.86 ($p > 0.60$) ve Barlett's test sonucu anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). KMO ve Barlett's test sonuçlarına göre 3 faktörlü olarak geliştirilen ölçeğin faktör analizine uygun olduğu söylenebilir. Ölçeğin faktör analizi sonucu Yamaç Birikinti Grafiği aşağıda Şekil 2'de verilmiştir:

Şekil 2. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Yamaç Birikinti Grafiği

Şekil 2'de görüldüğü üzere birinci faktör ve ikinci faktörden sonra yüksek ivmeli bir düşüş olduğu görülmektedir. Üçüncü faktörden itibaren düşüşün azalmaya başladığı ve yedinci faktörden itibaren yatay bir seyir gösterdiği belirlenmiştir. Faktör analizi sonucu açıklanan toplam varyans tablosu aşağıda Tablo 5'de verilmiştir:

Tablo 5.

Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Açıklanan Toplam Varyans Tablosu

Bileşen	İlk Özdeğerler			Kare Yüklerin Dönme Toplamları		
	Toplam	Varyans Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi	Toplam	Varyans Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi
1	7.768	40.885	40.885	5.549	29.204	29.204
2	2.512	13.218	54.103	3.157	16.618	45.822
3	1.413	7.439	61.542	2.987	15.720	61.542
4	1.239	6.523	68.065			
5	1.010	5.315	73.380			
6	.709	3.731	77.111			
7	.695	3.658	80.769			
8	.603	3.173	83.942			
9	.476	2.506	86.448			
10	.423	2.228	88.676			
11	.399	2.098	90.774			
12	.358	1.883	92.657			
13	.327	1.720	94.377			
14	.271	1.428	95.806			

Bileşen	Toplam	İlk Özdeğerler		Kare Yüklerin Dönme Toplamları		
		Varyans Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi	Toplam	Varyans Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi
15	.219	1.154	96.960			
16	.202	1.061	98.020			
17	.199	1.049	99.069			
18	.132	.697	99.766			
19	.044	.234	100.000			

Tablo 5’de görüldüğü gibi, ölçekte bulunan 1. faktörün açıkladığı varyans oranı %29.204, 2. faktör için varyans oranı %16.618, 3. faktörün açıklanan varyans oranı %15.720, üç faktörün toplam varyansı açıklama oranının %61.542 olduğu belirlenmiştir. Faktör analizleri sonucu ölçeğin döndürülmüş faktör matrisi aşağıda Tablo 6’da verilmiştir:

Tablo 6.

Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği’nin Döndürülmüş Faktör Matrisi

Madde	Bileşen			Maddeler
	1	2	3	
12	.854			Taksim yaparken telaşlanırım.
10	.784			Taksim yaparken konsantre olmak benim için zordur.
3	.780			Taksim yapmaya çekinirim.
4	.760			Taksim yapmak beni strese sokar.
14	.760			Taksim yaparken formunu tasarlamak beni endişelendirir.
15	.718			Doğaçlama konusunda yetersiz olduğum için taksim yapmaktan kaçınırım.
28	.715			Taksim yaparken makamlar arası geçki yapmak beni endişelendirir.
11	.714			Topluluk önünde taksim yapmak istemem.
27	.563			Kuramsal bilgisine tam hâkim olmadığım makamlarda taksim yapmaktan hoşlanmam.
6		.776		Taksim yapmaya istekliyim.
2		.749		Taksim yapmaktan zevk alırım.
1		.736		Taksim yapmayı severim.
7		.625		Taksim yapmayı gereksiz buluyorum.
30		.608		Taksim yapmak ilgimi çekmiyor.
17		.870		Taksim yapmanın yaratıcılık yönümü geliştireceğini düşünüyorum.
18		.854		Taksim yapmanın meslek hayatıma katkı sağlayacağına inanıyorum.
9		.687		Taksim yapmanın çalgı eğitimime katkısı olduğunu düşünüyorum.
25		.630		Çalgı dersi öğretmenimin beni taksim yapmaya teşvik etmesini isterim.
22		.535		Taksim yapmaya yönelik başarımın çalgıya hâkimiyetimin artmasına katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Analiz sonucu 8, 16, 29, 13 ve 20. maddelerin faktör yükü 0.50’den küçük olduğu için ölçekten çıkarılmıştır. Sırasıyla 23, 24 ve 26. maddeler binişik madde oldukları için teker teker her defasında yeniden faktör analizi yapılarak ölçekten çıkarılmıştır. Binişik maddeler ölçekten çıkarıldıktan sonra 19. madde, bulunduğu faktörün anlam bütünlüğüne uymadığı için ölçekten çıkarılmış ve yeniden faktör analizi yapılmıştır.

Ölçekteki 5. madde kontrol maddesidir ve 1. madde ile aynı anlama gelmektedir. Bu nedenle 5. madde ölçekten çıkarılmış ve yeniden faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda 21. maddenin binişik madde olduğu görülmüştür. Binişik madde olduğu için 21. madde ölçekten çıkarılmış ve yeniden faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucu binişik maddeye ve faktör yükü 0.50’den küçük maddeye rastlanmamıştır. Ayrıca alt faktörlerde yer alan maddelerin anlam bütünlüğünü sağladıkları görülmüştür. Bu bağlamda ölçeğin 3 faktörlü geliştirilmesi uygun bulunmuştur.

Sonuç olarak, ölçekten toplam 11 madde çıkarılmış ve ölçek son haline getirilmiştir. Ölçekteki 3 alt faktör altında kalan 19 madde anlam bakımından incelendiğinde, maddelerin, “kaygı”, “haz” ve “katkı” başlıkları altında birleştikleri görülmüştür. Bu bakımdan 1. alt faktör, taksim yaparken yaşanabilecek kaygıya ilişkin ifadeler içeren maddelerden oluştuğu için “Taksime İlişkin Kaygı” olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin 2. alt faktörü, taksim yaparken alınan haz ifadelerini içeren maddelerden oluştuğu için “Taksimden Haz Alma” olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin 3. alt faktörü, taksimin eğitsel sağladığı katkıları ifade eden maddelerden oluştuğu için “Taksimin Eğitsel Katkısı” olarak isimlendirilmiştir.

Ölçekteki taksime ilişkin kaygı boyutundaki maddeler ve taksimden haz alma boyutundaki olumsuz ifade içeren maddeler ters maddedir. 1. alt faktör olan taksime ilişkin kaygı boyutunda 12, 10, 3, 4, 14, 15, 28, 11 ve 27. maddeler yer almaktadır. 2. alt faktör olan taksimden haz alma boyutunda; 6, 2, 1, 7 ve 30. maddeler yer almaktadır. 3. alt faktör olan taksimin eğitsel katkısı boyutunda; 17, 18, 9, 25 ve 22. maddeler yer almaktadır. Ölçeğin kaygı alt boyutunda yer alan maddeler ve haz alt boyutunda yer alan olumsuz ifade içeren maddeler tersten puanlanacaktır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 95, en düşük puan 19’dur.

Ölçeğin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçeğin güvenirlik analizi için ölçeğin alt boyutlarının ve tamamının Cronbach Alfa değeri hesaplanmıştır. Ölçeğin, alt boyutlarının ve tamamının Cronbach Alfa sonucu aşağıda Tablo 7’de verilmiştir:

Tablo 7.

Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları İçin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı

Ölçek Alt Boyutları ve Toplamı	Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı
Taksime İlişkin Kaygı	.91
Taksimden Haz Alma	.82
Taksimin Eğitsel Katkısı	.81
Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği	.91

Tablo 7 incelendiğinde, taksime ilişkin kaygı alt boyutunun Cronbach Alfa güvenirlik katsayısının 0.91, taksimden haz alma alt boyutunun Cronbach Alfa güvenirlik katsayısının 0.82, taksimin eğitsel katkısı alt boyutunun Cronbach Alfa güvenirlik katsayısının 0.81 olduğu görülmektedir. Tablo 7’de görüldüğü üzere ölçeğin tamamının Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0.91’dir. Sakallı-Uğurlu (2018)’nin aktardığına göre George ve Mallery (2003), Cronbach Alfa değerleri için şu sıralamayı vermektedirler: 0.60 ve üstü sorgulanabilir, 0.70 ve üstü kabul edilebilir, 0.80 ve üstü iyi, 0.90 ve üstü oldukça iyi. George ve Mallery’in Cronbach Alfa sıralamasına göre Tablo 7’ye bakıldığında ölçeğin alt boyutlar için Cronbach Alfa değerinin “taksimden haz alma” ve “taksimin eğitsel katkısı” alt boyutları için iyi, “taksime ilişkin kaygı” alt boyutunda ve TYYTÖ’nün tamamı için Cronbach Alfa değerinin oldukça iyi olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Taksim sanatı, bir gelenek olarak başlamışsa da artık bir müzik formu olarak GTSM’de yer almaktadır. Müzisyen için taksim yapmak, sanatındaki yaratıcılığı ortaya koyabileceği ve geliştirebileceği, aynı zamanda kendini özgür bir şekilde ifade edebileceği bir alandır (Gül, 2002). Önemli çalgı icracılarının taksim icraları birçok icracıya örnek olmuştur. Çalgı icracılarının taksimlerinin incelenip notaya alınmasının, yeni nesil icracılar için taksim türünü kavramada, makamları anlamada ve yorum yapabilme yeteneği kazanabilmede faydası büyüktür. Ayrıca, taksim analiz çalışmaları sonucu elde edilen bulgular, yeni icracı ve öğrencilere yol göstermektedir (Vural, 2019). İlgili alanyazında usta icracıların taksimlerinin analiz edildiği araştırmalar bulunmaktadır (Alpa, 2009; Bilgin, 2011; Doğan-

Sevinç, 2012; Eroğlu, 2014; Gürel, 2016; Kazazoğlu, 2017; Keçeli, 2015; Özdemir ve Levendoğlu-Öner, 2011; Vural, 2019; Yahya, 2000).

Türk müziğinde eğitim, “meşk” adı verilen yöntem ile verilir. Usta-çırak ilişkisi olarak anılan meşk uygulamasının başlangıcı, öğrencinin aktarılan bilgiyi aynen taklit edebilmesine dayanmaktadır (Gürbüz, 2010). Kahyaoğlu (2009) çalışmasında, meşk sisteminin aksine Türk müziği çalgı eğitiminde daha sistematik bir yaklaşım gerektiğini belirtmiştir. Kahyaoğlu (2009), ülkemizde çalgı müziğinin gelişebilmesi için çalgıların teknik yapıları, çalma teknikleri, geliştirilme imkânları ile ilgili belirgin standartların oluşturulması ve çalgı metodu konusunda da bilimsel ve sistematik yaklaşımlarla yeni üretimlerde bulunulması gerektiğini belirtmektedir. Günümüzde GTSM eğitiminin tamamıyla meşk sistemine dayanmadığı, çeşitli metotların ve makamsal sistemlerin (Arel-Ezgi-Uzdilek sistemi, Karadeniz sistemi vb.) kullanıldığı söylenebilir. Taksim eğitimine, lisans düzeyinde GTSM türünde çalgı eğitimi kapsamında yer verildiği görülmektedir. Erdamar-Koç (2010) çalışmasında, ders çalışmaya yönelik tutumun, kendini başarılı algılama ve öğretim elemanına yönelik olumlu tutumun, verimli ders çalışma stratejilerini kullanmada etkili olduğunu belirlemiştir. Araştırma sonuçlarından yola çıkarak öğretmen adaylarının ders çalışmaya yönelik tutumları ile kendine ve öğretim elemanlarına yönelik algıları olumlu hale getirilerek verimli ders çalışma stratejilerini kullanmaları sağlanabilir. Bu araştırma sonuçlarına dayanarak, tutumların olumlu hale getirilmesiyle ders çalışmadaki verimliliğin arttırılabileceği düşünülebilir. Dolayısıyla, öğrencilerin taksime karşı tutumlarının olumlu hale getirilmesinin, taksim çalışmalarındaki verimliliği arttırılabileceği söylenebilir.

Bu araştırmada üniversite düzeyinde öğrenim gören ve GTSM türünde çalgı eğitimi alan öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarını ölçmede kullanılabilecek Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ölçeğin hazırlanması sürecinde, alanyazın taraması yapılmış ve taksim eğitime yönelik geliştirilmiş bir tutum ölçeği bulunamamıştır. Bu nedenle müzik, doğaçlama ve çalgı tutum ölçekleri incelenmiş ve 4 alt boyut altında madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzu sonunda oluşturulan ölçeğin taslak hali, 16 uzman görüşüne sunulmuş ve uzman görüşleri sonucu ön deneme için son şeklini almıştır.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi EF GSEB MEABD ve Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi ADK'de öğrenim gören ve GTSM türünde çalgı eğitimi alan 1, 2, 3 ve 4. sınıf olmak üzere toplam 26 öğrenciye, hazırlanan taslak ölçeğin ön uygulaması yapılmıştır. Ön uygulaması yapıldıktan sonra taslak ölçek, GTSM türünde çalgı eğitimi kapsamında taksim eğitimi alan 151 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma verilerinde kayıp veriler olduğu saptanmıştır. Dizin silme yöntemi ile 2 kayıp veri çıkarılmış, kalan kayıp veriler için seri ortalaması atama yöntemi kullanılmıştır. Veri temizlemesi sonucu 31 veri çıkarılmış, kalan 120 veri üzerinden analizler yapılmıştır.

Faktör analizinde özdeğer 1 alındığında 7 faktör tespit edilmiştir. Faktör yükü 0.50 altında olan maddeler değerlendirmeye alınmamıştır. Maddelerin faktörler altında dengeli dağılmadığı, 6 ve 7. faktörde ikiyeşer madde kaldığı belirlenmiştir. Bu nedenle ölçeğin 7 faktörlü geliştirilmesi uygun bulunmamıştır. Ölçek maddeler 4 alt boyutta oluşturulduğu için ölçek 4 faktörlü geliştirilmeye çalışılmıştır. Faktör yükü 0.50 altında olan, faktör içinde anlam bütünlüğünü sağlamayan ve binişik maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Analizler sonucunda faktörde yer alan maddelerin anlam bütünlüğü sağlamadıkları ve faktörler arasında madde sayılarının dengeli bir şekilde dağılım göstermedikleri saptanmıştır. Bu bakımdan ölçeğin 4 faktörlü geliştirilmesi uygun bulunmamıştır. Ölçek 3 faktörlü geliştirilmeye çalışılmıştır. Ölçek verilerinin KMO ve Barlett's test değerlerine bakılmış ve KMO değeri 0.86 ($p > 0.60$), Barlett's test sonucu anlamlı ($p < 0.05$) bulunmuştur. KMO ve Barlett's test sonuçları ölçek verilerinin faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir.

Analiz sonucu faktör yükü 0.50'den küçük olan ve binişik maddeler ölçekten çıkarılmış ve teker teker her defasında yeniden faktör analizi yapılmıştır. Binişik maddeler ölçekten çıkarıldıktan sonra 19.

madde bulunduğu faktörün anlam bütünlüğüne uymadığı için ölçekten çıkarılmış ve yeniden faktör analizi yapılmıştır. Ölçekteki kontrol maddesi olan 5. madde 1. madde ile aynı anlama gelmektedir. Bu nedenle 5. madde ölçekten çıkarılmıştır. 5. madde ölçekten çıkarıldıktan sonra yeniden faktör analizi yapılmış ve binişik madde olduğu görülen 21. madde ölçekten çıkarılmış ve yeniden faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucu, binişik, faktör yükü 0.50'den küçük ve alt faktörlerde anlam bütünlüğünü sağlamayan maddeye rastlanmamıştır. Bu bakımdan ölçeğin 3 faktörlü geliştirilmesi uygun bulunmuştur. Ölçek, toplam 11 maddenin çıkarılmasıyla 19 maddelik son halini almıştır (Bkz. Ek 1). Ölçekteki 3 alt faktör altında kalan maddelerin anlam bakımından kaygı, haz ve katkı başlıkları altında birleştikleri saptanmıştır. Bu bakımdan 3 alt faktör, "Taksime İlişkin Kaygı" (3, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 17 ve 18. maddeler), "Taksimden Haz Alma" (1, 2, 5, 6 ve 19. maddeler) ve "Taksimden Eğitsel Katkısı" (7, 13, 14, 15 ve 16. maddeler) olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin taksime ilişkin kaygı boyutundaki maddeler haricindeki diğer olumsuz ifade içeren maddeleri (6 ve 19. maddeler) ters maddedir. Buna ek olarak, Cronbach Alfa katsayısı ile ölçeğin güvenilirliği hesaplanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0.91'dir.

Diğer taraftan, bu araştırma sürecini sonlandırma aşamasında ilgili alanyazında benzer bir yüksek lisans tezinin tarihsel olarak yakın zamanlarda farklı bir çerçevede gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Bu bağlamda Keklik-Kal (2020), lisans düzeyinde Türk müziği eğitimi veren Konservatuvarlarda GTSM çalgısı icra eden 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin taksim icrasına yönelik tutumlarını ölçmede kullanılabilecek bir tutum ölçeği geliştirmiştir. Geliştirilen ölçek iki alt boyut (Olumlu Tutumlar, Olumsuz tutumlar) ve toplamda 32 maddeden oluşturulmuştur. Ölçek incelendiğinde uygulama grubunun sadece konservatuvarlarda öğrenim gören 3 ve 4. sınıf öğrencilerinden oluştuğu görülmektedir. Ayrıca çalışmada veri toplama aracının uygulandığı grubun daha önce taksim yapmaya ilişkin bir deneyiminin olup olmadığına yönelik bir açıklamaya rastlanılmamıştır. Ülkemiz mesleki müzik eğitimi bağlamında EF, GSF ve TMK'de GTSM türü kapsamında çalgı eğitiminde taksim eğitiminin yer aldığı görülmektedir (EÜ; KBÜ, 2018; KSÜ; SÜ; YÖK, 2018). Bu bağlamda, bu araştırma kapsamında geliştirilen ölçek, EF, GSF ve TMK'de öğrenim gören GSTM türünde çalgı eğitimi ve bu kapsamda taksim eğitimi alan 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin taksim yapmaya yönelik tutumlarını ölçmede kullanılabilecek olması açısından farklılık göstermektedir. Buna ek olarak, bu çalışmada geliştirilen ölçeğin 3 alt boyuttan (Taksime İlişkin Kaygı, Taksimden Haz Alma, Taksimden Eğitsel Katkısı) ve toplamda 19 maddeden oluşuyor olması da diğer bir farklılıktır.

Sonuç olarak, Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirliğinin belirlenmesine yönelik bulgular değerlendirildiğinde; ölçeğin, Eğitim Fakülteleri, Konservatuvarlar ve Güzel Sanatlar Fakültelerinde GTSM türünde çalgı eğitimi ve bu kapsamda taksim eğitimi alan 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin taksim yapmaya yönelik tutumlarının ölçülmesinde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ifade edilebilir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, bu çalışma kapsamında geliştirilen TYYTÖ'nün ilgili alan yazındaki önemli bir eksikliği gidereceği ve müzik eğitimi kurumlarında öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarının belirlenmesinde yeterli bir ölçme aracı özelliği taşıdığı söylenebilir. Ayrıca, araştırma kapsamında geliştirilen TYYTÖ öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarının belirlenmesi yoluyla taksim yapmaya ilişkin daha olumlu tutumların geliştirilmesi konusunda çözüm önerileri sunmaya katkı sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Akdoğu, O. (1989). *Taksim nedir nasıl yapılır?* İzmir: İhlâs A.Ş. İzmir Tesisleri.
- Alpa, R. (2009). *Necdet Yaşar'ın tanbur taksimlerinin makamsal ve teknik analizi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Bakıoğlu, Ç. ve Kurtuldu, M. K. (2015). Piyano dersine yönelik tutum ölçeğini geliştirme çalışması. *Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 33-39.

- Balci, A. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bilgin, K. (2011). *Necdet Yaşar'ın taksimlerinden hareketle tanbur etüdüleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Brown, J. D. (2009). Choosing the right type of rotation in PCA and EFA. *Shiken: JALT Testing & Evaluation SIG Newsletter*, 3(13), 20-25.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çalhan, N. ve Yokuş, H. (2019). Kanun öğrencilerinin taksim yapmaya yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Eurasian Journal of Music and Dance*, 15, 91-104. doi: 10.31722/ejmd.668525
- Çam, M. O. ve Baysan-Arabacı, L. (2010). Tutum ölçeği hazırlamada nitel ve nicel adımlar. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 2(12), 59-71.
- Demir, E. (2013). *Kayıp verilerin varlığında iki kategorili puanlanan maddelerden oluşan testlerin psikometrik özelliklerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Doğan-Sevinç, H. (2012). *Meşk sistemi bağlamında taksim formunda üslûb üzerine bir çalışma*. Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Erdamar-Koç, G. (2010). Öğretmen adaylarının ders çalışma stratejilerini etkileyen bazı değişkenler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 82-93.
- Eroğlu, S. (2014). *Mehmet Bitmez'in taksimleri üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- EÜ, (Tarih yok). TSM. Çalgı Eğitimi Ders İçeriği, Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı. <https://ebys.ege.edu.tr/ogrenci/ebp/organizasyon.aspx?kultur=tr-TR&Mod=1&ustbirim=17&birim=5&altbirim=-1&program=2792&organizasyonId=198&mufredatTurId=932004> adresinden 02.07.2019 tarihinde alınmıştır.
- Gül, M. D. (2002). *Kemançah ile çahargah makamında taksim yaparken şube kuruluşları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Gürbüz, H. (2010). *Meşk sistemi, Türk musikisine katkıları ve günümüze yansımaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Gürel, M. (2016). Nubar Tekyay'a ait hüzzam keman taksimlerinin analizi. *Akademik Sanat; Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, 1(1), 94-109.
- Güven, B. (2008). İlköğretim öğrencilerinin öğrenme stilleri, tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(12), 35-54.
- Kağıtçıbaşı, Ç. ve Cemalcılar, Z. (2014). *Dünden bugüne insan ve insanlar sosyal psikolojiye giriş*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kahyaoğlu, Y. (2009, Eylül). *Geleneksel türk müziği eğitiminde metod ihtiyacı ve kanun metodları üzerine bir inceleme*. 8. Ulusal Müzik Sempozyumu, Samsun.
- Karadeniz, M. E. (2012). *Türk musikisinin nazariye ve esasları*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Kaya, A., Bozaslan, H. ve Genç, G. (2012). Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumlarının problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 208-225.
- Kazazoğlu, İ. (2017). Geleneksel kanun icracısı örneği olarak vecihe daryal ve hicaz taksimlerinin tahlili. *Rast Müzikoloji Dergisi*, 1(5), 1500-1522.
- Kazazoğlu, S. (2013). Türkçe ve İngilizce derslerine yönelik tutumun akademik başarıya etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 170(38), 294-307.

- KBÜ, (2018). Çalgı Ders İçeriği, Safranbolu Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Türk Sanat Müziği Anasanat Dalı, <https://obs.karabuk.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=0300&curSunit=413> adresinden 16.06.2020 tarihinde alınmıştır.
- Keçeli, İ. (2015). *Erol Deran'ın İstanbul Devlet Klasik Türk Müziği Korosu'nda icra ettiği 4 taksim makamsal analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Keklik-Kal, F. (2020). *Türk müziğinde taksim icra etmeye yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- KSÜ, (Tarih yok). Bireysel Çalgı Eğitimi Ders İçeriği, Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü. <http://muzikbolumu.ksu.edu.tr/Default.aspx?Sid=21813> adresinden 11.06.2020 tarihinde alınmıştır.
- Merisuo-Storm, T. (2007). Pupils' attitudes towards foreign – language learning and the development of literacy skills in bilingual education. *Teaching and Teacher Education*, 2(23), 226-235.
- Önder, Y. (2014). *Mesleki müzik eğitimi alan üniversite öğrencilerinin deşifre becerilerine ilişkin öz yeterlilik algıları ve tutumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Özdemir, A. T. ve Levendoğlu-Öner, N. O. (2011). Ud icra geleneğinde Cinuçen Tanrıkorur ekolünün uzzal taksim üzerinden yansımaları. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 3(1), 325-337.
- Özmenteş, S. ve Özmenteş, G. (2009). Çalgı çalışmaya ilişkin tutum, bireysel özellikler ve performans düzeyi ilişkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 1(17), 353-360.
- Pierce, R., Stacey, K. & Barkatsas, A. (2007). A scale for monitoring students' attitudes to learning mathematics with technology. *Computers and Education*, (48), 285-300.
- Diab, R. L. (2006). University students' beliefs about learning English and French in Lebanon. *System*, 1(34), 80-96.
- Sakallı-Uğurlu, N. (2018). *Sosyal psikolojide tutumlar ve tutum değişimi*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- SÜ, (Tarih yok). Meslek Sazı Ders İçeriği, Dilek Sabancı Devlet Konservatuvarı. https://bologna.selcuk.edu.tr/tr/Dersler/dilek_sabanci_devlet_kons-geleneksel_turk_muzigi-geleneksel_turk_muzigi-lisans adresinden 02.07.2019 tarihinde alınmıştır.
- Şahin-Kürşad, M. ve Nartgün, Z. (2015). Kayıp veri sorununun çözümünde kullanılan farklı yöntemlerin ölçeklerin geçerlik ve güvenilirliği bağlamında karşılaştırılması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2(6), 254-267.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. (2018). *Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Turanlı, N., Karakaş-Türker, N. ve Keçeli, V. (2008). Matematik alan derslerine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 254-262.
- Uçal-Canakay, E. (2006, Nisan). *Müzik teorisi dersine ilişkin tutum ölçeği geliştirme*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, Denizli.
- Uçan, A. (2005a, Mayıs). *Genel müzik eğitiminde geleneksel müziklerimizin yeri ve önemine genel bir bakış*. Genel Müzik Eğitiminde Geleneksel Müziklerimiz Sempozyumu, Van.
- Uçan, A. (2005b). *Müzik eğitimi: Temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum*. Ankara: Evrensel Müzikeyi.
- Vural, F. (2019). *Kanuni Hacı Arif Bey ve kanuni Vecihe Daryal taksimlerinin icra teknik analizleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Yahya, G. (2000). *Yorgo Bacanos'un ud taksimleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yahya-Kaçar, G. (2009). *Türk mûsikîsi üzerine görüşler (analiz ve yorumlar)*. Ankara: Maya Akademi.

- Yalçınkaya, B. ve Eldemir, A. C. (2013). Bireysel çalgı dersine ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(10), 29-36.
- Yener, S. (2004). *Bilgisayar destekli analiz yoluyla geleneksel Türk sanat müziği hicaz taksimlerinde kalıplaşmış ezgilerin araştırılması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yener, S. (2009, Eylül). *Türkiye’de güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümleri müfredat programlarının karşılaştırmalı analizi*. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, Samsun.
- Yokuş, H. ve Yokuş, T. (2010). *Müzik ve çalgı öğrenimi için strateji rehberi I: Öğrenme stratejileri*. Ankara: Pegem Akademi.
- YÖK, (2018). Müzik Öğretmenliği Lisans Programı. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf adresinden 18.04.2019 tarihinde alınmıştır.

Ek 1. Taksim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği:

S. no.	İfadeler	(5) Kesinlikle Katılıyorum	(4) Katılıyorum	(3) Az Katılıyorum	(2) Katılmıyorum	(1) Kesinlikle Katılmıyorum
1.	Taksim yapmayı severim.					
2.	Taksim yapmaktan zevk alırım.					
3.	Taksim yapmaya çekinirim.					
4.	Taksim yapmak beni strese sokar.					
5.	Taksim yapmaya istekliyim.					
6.	Taksim yapmayı gereksiz buluyorum.					
7.	Taksim yapmanın çalgı eğitimime katkısı olduğunu düşünüyorum.					
8.	Taksim yaparken konsantre olmak benim için zordur.					
9.	Topluluk önünde taksim yapmak istemem.					
10.	Taksim yaparken telaşlanırım.					
11.	Taksim yaparken formunu tasarlamak beni endişelendirir.					
12.	Doğaçlama konusunda yetersiz olduğum için taksim yapmaktan kaçınırım.					
13.	Taksim yapmanın yaratıcılık yönümü geliştireceğini düşünüyorum.					
14.	Taksim yapmanın meslek hayatıma katkı sağlayacağına inanıyorum.					
15.	Taksim yapmaya yönelik başarımın çalgıya hâkimiyetimin artmasına katkı sağlayacağını düşünüyorum.					
16.	Çalgı dersi öğretmenimin beni taksim yapmaya teşvik etmesini isterim.					
17.	Kuramsal bilgisine tam hakim olmadığım makamlarda taksim yapmaktan hoşlanmam.					
18.	Taksim yaparken makamlar arası geçki yapmak beni endişelendirir.					
19.	Taksim yapmak ilgimi çekmiyor.					

Development Of An Attitude Scale Towards A Taksim Performance: Validity and Reliability Study

Extended Abstract:

Art education, which covers all areas and forms of fine arts, is an education that aims to reveal and improve the productivity competencies of individuals (Yener, 2009). With the music education, which is one of the dimensions of art education, individuals' musical competencies can be improved. Music education is the science and art of music education with its most basic definition (Yokuş & Yokuş, 2010). Music education is divided into three types: i) general music education, ii) amateur music education and iii) vocational music education (Uçan, 2005).

The institutions that provide vocational music education at the university level in our country are Education Faculties, Conservatories, Fine Arts Faculties and Performing Arts Faculties. It is seen that the subject of *taksim* is included in the content of instrument education with in the scope of Traditional Turkish Art Music in Music Education Departments, Turkish Music Conservatories and Music Departments of Faculty of Fine Arts (EÜ; KBÜ, 2018; KSÜ; SÜ; YÖK, 2018).

Within the framework of researches about performing *taksim*, Çalhan and Yokuş (2019) determined that there were students of the *kanun* who experienced technical and musical difficulties while making *taksim* and that they did not have sufficient equipment, and that the *kanun* students experienced emotional difficulties (rush and stress) while performing *taksim*. Based on the result of the research, it can be said that the difficulties experienced by *kanun* students while making *taksim* affect their attitudes towards performing *taksim*.

It can be said that the attitudes of university students who are studying instrument within the scope of Traditional Turkish Art Music genre towards *taksim* may affect *taksim* education and performing *taksim*. Considering that individuals' attitudes towards *taksim* may affect their achievements in *taksim*, it is important to determine the attitudes of students who play Traditional Turkish Art Music instruments with regard to *taksim*, with the measurement tool to be developed.

The aim of this research is to develop a valid and reliable measurement tool that can be used to measure the attitudes of students studying at the university level and studying instrument in Traditional Turkish Art Music genre towards *taksim*.

In this research, item pooling method, which is one of the qualitative data collection steps, was used during the preparation of the scale. In the process of preparing the data collection tool, firstly, literature review related *taksim* was carried out. In the literature, it has been determined that there is no attitude scale about the subject of *taksim*. Since the *taksim* is a musical instrument form, developed instrument attitude scales were examined. In the second stage, four dimensions, "affective", "performance", "creativity" and "education" were determined within the scope of the feature to be measured (students' attitudes towards *taksim*) and a pool of items related to these dimensions was created. In the process of preparing the items, it was determined that the scale will be Likert type scale, which is one of the special measurement techniques. In the third stage, the scale was presented to the opinion of 16 experts from the related field. In accordance with expert opinions, 1 item was removed and 2 new items added were added. Permission was obtained from Muğla Sıtkı Koçman University Human Research Ethics Committee and universities from which applications were made regarding the implementation of the Attitude Scale Towards A *Taksim* Performance. 30 candidate substances created at the end of the third stage were applied to the pre-application group. The preliminary application was carried out with 26 students who played Traditional Turkish Classical Music in 1st, 2nd, 3rd and 4th grades in Muğla Sıtkı Koçman University Education Faculty Fine Arts Education Department Music Education Department and Hatay Mustafa

Kemal University Antakya State Conservatory Turkish Music Department. After the pre-application, the scale was applied to the main application group. Application group, Faculty of Fine Arts and Design, Faculty of Education, Department of Fine Arts Education, Department of Music Education and Turkish Music Conservatories in the 2019-2020 academic year Fall-Spring semester 1st, 2nd, 3rd and 4th grades Traditional Turkish Art Music genre within the scope of musical instrument education, it consists of students who received *taksim* education (n=151).

SPSS 22.0 program was used in the analysis of the data obtained from the research. In this study, the data obtained from 151 students who received *taksim* education within the scope of Traditional Turkish Art Music type instrument training were analyzed. As a result of the analysis, it has been determined that there are missing data. Index deletion method and serial average assignment methods were used to eliminate lost data. As a result of data cleaning, a total of 31 data were extracted and the remaining 120 data were analyzed. In the first stage of statistical operations, exploratory factor analysis was performed for the validity analysis of the Attitude Scale Towards A *Taksim* Performance. Kaiser-Meyer-Olkin and Barlett's test analyzes were conducted to determine the suitability of the data obtained for exploratory factor analysis. Kaiser-Meyer-Olkin value 0.86 ($p>0.60$), Barlett's test ($p<0.05$) was determined to be significant. As a result of the analysis, the Attitude Scale Towards A *Taksim* Performance with 3 items in 3 sub-dimensions, namely anxiety about *taksim*, pleasure from *taksim* (pleasure) and *taksim*'s educational contribution was developed. Substances containing negative expression except for items of anxiety sub-dimension related to division are reverse. Cronbach Alpha reliability coefficient of the scale was calculated as 0.91.

As a result, it is valid that the Attitude Scale Towards A *Taksim* Performance is used in the measurement of traditional Turkish Classical Music in the Education Faculties, Conservatories and Fine Arts Faculties, and the attitudes of 1st, 2nd, 3rd and 4th grade students who have received *taksim* education in this context and it can be said to be a reliable measurement tool. It can be said that the Attitude Scale Towards A *Taksim* Performance developed within the scope of this research will overcome a significant deficiency in the relevant literature, and it is an adequate measurement tool in determining the attitudes of students towards *taksim* in music education institutions. In addition, the Attitude Scale Towards A *Taksim* Performance, developed within the scope of the research, can contribute to providing solutions for developing more positive attitudes towards performing *taksim* by determining the attitudes of students towards *taksim*.

Key Words: *Music education, Traditional Turkish art music education, Instrument education, Taksim, Attitude scale.*

Copyright of Ondokuz Mayıs University Journal of Education is the property of Ondokuz Mayıs University Faculty of Education and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.